

Omgaan met conflicten (2) ó ontkenning van het conflict

Het woordje 'conflict' roept in de gemeente gevoelens van weerstand op: dat kan toch niet! Gelovigen die onderling conflicten hebben! In het eerste artikel hebben we die gevoelens van weerstand ruim baan gegeven. We hebben ook gekeken naar de achter deze gevoelens liggende overtuigingen en/of wensdromen. We hebben onze idealen van de 'ware gemeente' van 'ware christenen'. We hebben ons baptistisch zelfbewustzijn: in een gemeente van wedergeboren gelovigen gaat het natuurlijk anders toe dan in kerken die een samenraapsel zijn van gelovigen en niet-gelovigen! We hebben de vorige keer tevens ontdekt dat het nieuwe testament de menselijke werkelijkheid van de gemeente heel nuchter onder ogen ziet, en ons belet om van die werkelijkheid weg te dromen in idealen over een volmaakte gemeente zonder conflicten. Het conflict is veeleer de onderkant van de gemeenschap in Christus. In dit artikel willen we kijken naar de mechanismen die we hebben ontwikkeld - vrome en minder vrome - om de werkelijkheid van het conflict in de gemeente te ontkennen.

Celebreren en bezweren

Een klassiek rooms-katholiek priester celebreert de mis. Gehuld in een priesterlijk gewaad spreekt hij op plechtige toon Latijnse formules uit en volvoert met ceremoniële gebaren oeroude rituele handelingen. In deze celebratie wordt werkelijkheid wat geen oog kan zien: brood wordt lichaam van Christus en wijn bloed van Christus. Baptisten celebreren anders dan katholieken. Geen kerkelijke gewaden, Latijnse formules en ceremoniële gebaren. Hoewel? Functioneert de joviale klap op de schouder en de term 'broeder' tijdens spannende vergaderingen niet op vergelijkbare wijze? We hebben ook onze ceremoniën en formules om te celebreren wat geen oog kan zien! We onderbreken de discussies op een moeilijke gemeentevergadering door de gemeente een 'fijn lied' te laten zingen, terwijl de raad zich terugtrekt voor nader beraad. Terwijl ik dit schrijf vraag ik mezelf af: hoe vaak heb je als voorzitter een vergadering met een conflictrijke agenda geopend met een warm gebed over de eenheid die we in Christus hebben? Gaat bidden soms niet ongemerkt over in bezweren? Als er in onze gemeenschap conflicten spelen hebben we onze broederlijke jovialiteit, onze liederen, gebeden en pakkende toespraken om eenheid te celebreren en het conflict te maskeren.

Verklaren

Je kunt de werkelijkheid van het conflict ook ontkennen door het conflict te verklaren. Om enkele voorbeelden te noemen, een 'oude baptist' zegt: 'Tegenwoordig is er nog wel eens onenigheid in de gemeente. Vroeger was dat heel anders! Maar wat wil je? Er zijn de laatste jaren zoveel leden uit allerlei kerken en kringen bij ons binnengekomen! Die brengen allen hun eigen achtergrond mee en dat roept spanningen op! Een raadslid klaagt: 'Sinds br. X onze voorganger is en voorzitter van de raad, hebben we voortdurend problemen. De man is zo zwak in het geven van leiding! Een afgevaardigde ter A.V.: 'Het komt allemaal door veranderingen in de maatschappij! Alles wordt opengegooid en moet besproken worden: samenwonen, man/vrouw-verhouding, homofilie, enz. Daar gaat de gemeente aan stuk!

Wanneer een geloofsgemeenschap haar conflicten verklaard heeft, zijn die conflicten wat onschuldiger geworden. Het ligt aan de leden 'die van buiten zijn binnengekomen' aan een zwakke voorzitter, aan de veranderingen in de maatschappij! En daarmee is duidelijk gemaakt dat het niet ligt aan de aard van een baptisten gemeente, haar leden en de wijze waarop ze met elkaar omgaan. Met die verklaring is in ieder geval zeker gesteld dat het conflict een van buiten komend incident is, en niets te maken heeft met het nieuwe leven dat we in Christus hebben. Zo maken we het conflict in de geloofsgemeenschap onschadelijk. En juist zo berokkent het ons pas echt schade!

Zonde

Er is ook een heel vrome manier om de werkelijkheid van het conflict te ontkennen. Je kunt de pijnlijke werkelijkheid van het conflict ontkennen door het conflict snel als 'zonde' in de hoek te zetten. Je moet moeilijke dingen soms niet te snel 'zonde' noemen. Om dat zonde natuurlijk helemaal fout is hoeven we er dan ook niet verder naar te kijken. En zo ontlopen we een confrontatie die best heel heilzaam zou kunnen zijn. Op een Bijbelstudie avond waarin het over het onderwerp 'liefde' ging vroeg de voorganger: 'Zou het kunnen voorkomen dat gemeenteleden een hekel aan elkaar hebben? Het bleef heel lang stil in de kring. Tenslotte zei iemand: 'Maar dat is toch zonde, dominee? De voorganger bleef dapper volhouden: 'Natuurlijk is het niet goed te praten als gelovigen een hekel aan elkaar hebben, maar kan dat in de gemeente voorkomen? Inderdaad door een conflict snel als 'zonde' te diskwalificeren kun je je geestelijk van de werkelijkheid van het conflict afmaken.

Het conflict als weg

Ontegenzeggelijk heeft het conflict zondige aspecten. Dit is zo duidelijk dat ik met één citaat uit de Schrift kan volstaan: -Het is duidelijk wat de werken van het vlees zijn:... veten, twist, uitbarstingen van toorn, tweedracht, partijschappen (Gal. 5:20-21).

Toch zit er nog een andere kant aan het conflict. En die ontdek je pas wanneer je het conflict niet te snel -zondeø noemt. Ik noem twee voorbeelden uit het nieuwe testament. In Han. 10 moest Petrus door een innerlijk conflict heen vóór hij het huis van de heidense hoofdman Cornelius binnen durfde gaan. God riep dit conflict zelf op, door Petrus in een visioen een laken vol met voor Joden onreine dieren te tonen en hem uit te nodigen: -Sta op Petrus, slacht en eetø (Han. 10:13). En Petrus ging het conflict aan: -Geenszins Here, want ik heb nog nooit iets gegeten, dat onheilig of onrein isø (vers 14). Dit conflict met God en met zichzelf was voor Petrus de weg waarlangs hij tenslotte als apostel bij Cornelius naar binnen ging.

In Han. 15 wordt beschreven hoe een conflict tussen Paulus en de apostelen te Jeruzalem door beide partijen serieus genomen werd. Het conflict betrof de vraag of heidenen die tot geloof in Christus waren gekomen, óók besneden moesten worden en de wetten van Mozes moesten houden. Paulus meende van niet. De apostelen te Jeruzalem waren er heilig van overtuigd dat dit wèl moest. De eerste gemeente moest door dit conflict heen om een zending bedrijvende gemeente te worden. De open weg naar de heidenvolkeren liep via dit conflict.

Het conflict als weg: het conflict in de gemeente heeft ook veel te maken met onze christelijke voorlopigheid. In het conflict met elkaar botsen we tegen de onvolkomenheid van ons eigen kennen op (zie 1 Cor. 13:9). We komen pas verder in onze voorlopigheid als we het conflict als gemeentelijke werkelijkheid geestelijk serieus durven nemen.

Olof de Vries